

Bilaga 1.

Kvantitativ analys

Att tillvarata och utveckla nyanländas kompetens – rätt insats i rätt tid?
(RiR 2014:11)

Bilaga 1 – Kvantitativ analys av förutsättningar för etablering av nyanlända

Nyanländas förutsättningar att etableras (att nå arbete eller reguljär utbildning) påverkas dels av egenskaper hos individerna, dels av egenskaper hos kommunerna som de bosätter sig i. I granskningen ingår en kvantitativ analys av dessa förutsättningar på nationell nivå, som baseras på data från Arbetsförmedlingen och SCB. Ett antal utvalda variablers påverkan på resultatet har testats.

Syfte

Den kvantitativa analysen består av två delar. Den första delen handlar om att på nationell nivå undersöka hur stor påverkan de olika variabler som testas har på sannolikheten att nå arbete eller reguljär utbildning. Detta visar vad exempelvis utbildningsnivån hos individen och nivån av arbetslöshet i kommunen har för betydelse för möjligheterna till etablering. Således ger analysen en bild av hur förutsättningarna till en lyckad etableringsprocess påverkas av att nyanlända med olika bakgrund och egenskaper kommer och bosätter sig i olika delar av Sverige.

I den andra delen har en kartläggning genomförts av hur förutsättningarna för etablering av nyanlända skiljer sig mellan olika kommuner, och en jämförelse av dessa med det faktiska utfallet i varje kommun. Utifrån förutsättningarna på individ- och kommunnivå räknades predikterade värden fram för hur stor andel som kan ha förväntats lämna Arbetsförmedlingen för arbete eller utbildning i olika kommuner under den studerade tidsperioden. Dessa värden jämfördes med hur stor andel som i verkligheten skrevs ut. Resultatet har använts för att rita en karta över förutsättningar och resultat, och för att identifiera kommuner som har likartade förutsättningar men där resultaten skiljer sig åt.¹ Detta har möjliggjort systematiska val av granskningens fallstudiekommuner.

Databeställning och urval av population

Statistiken på individnivå har beställts från Arbetsförmedlingen och SCB. Arbetsförmedlingen har levererat data till SCB för alla nyanlända som har fått uppehållstillstånd från 2005 (även vissa tidigare) till 2012. SCB har genomfört en rensning där den kvarvarande populationen har fått uppehållstillstånd p.g.a. asyl- eller asylliknande skäl, eller som anhöriga.² EU-medborgare ingår inte i populationen. Dataseten har därefter anonymiserats och tillfälligt gjorts tillgängliga för Riksrevisionen i SCB:s system för mikrodataåtkomst, MONA.

¹ Se metodbilaga fallstudier

² Följande av Migrationsverkets klassningskoder inkluderas: alla som börjar på A, B och G, samt alla som börjar på K utom KV.

För den här granskningens syfte har urvalet snävats in ytterligare. Populationen består av personer som

- har fått uppehållstillstånd under åren 2007 – 2010
- har skrivits in på Arbetsförmedlingen under åren 2007 – 2010,
- är 18 – 65 år gamla.

Tidsspannet fyra år har valts för att få en tillräckligt stor urvalsgrupp och för att kompensera för variationen i mottagningen som kan förekomma på årsbasis, särskilt på kommunnivå. En anledning till att nyanlända efter 2010 exkluderas från undersökningen är att dessa individer har varit så kort tid i Sverige att det stora flertalet inte har hunnit nå arbete eller utbildning oavsett vad de har för förutsättningar. En annan anledning är att tillgängligheten på vissa typer av data satte upp begränsningar vilka gjorde det praktiskt att välja just det här tidsspannet.³

I populationen för Riksrevisionens undersökning ingår 58 608 individer. Antalet personer som skrivits ut för arbete under den studerade tidsperioden var 15 123 (26 procent) och andelen som skrivits ut för antingen arbete eller utbildning (d.v.s. har etablerats enligt den definition som används) var 26 441 (45 procent). Endast personer som varit inskrivna på Arbetsförmedlingen är med i undersökningen, och personer som har hittat ett arbete (eller sökt utan framgång) utan att vara inskrivna faller därmed bort. Detta kan förklara att andelen som har fått ett arbete är lägre i Riksrevisionens population än vad tidigare undersökningar har visat.

I och med att nyanlända efter år 2010 inte ingår i undersökningen är det bara ett mycket litet antal individer i populationen som omfattas av etableringsuppdraget.⁴ Etableringsreformen medförde stora förändringar i de berörda myndigheternas ansvarsområden och arbetssätt kring etablering av nyanlända. Dessa förändringar kan ha påverkat hur olika förutsättningar samvarierar med sannolikheten för etablering, vilket då således inte fångas upp i vår kvantitativa analys. Riksrevisionen gör dock antagandet att de utvalda variablerna har en i många avseenden liknande påverkan även efter reformen. Nyanlända personer möter ur ett övergripande perspektiv samma utmaningar nu som då, som de granskade myndigheterna har att förhålla sig till även om det kan ske på olika sätt.

Statistik som beskriver förhållanden i kommunerna har fogats till statistiken på individnivå av Riksrevisionen. Kommunvariablerna är inhämtade från SCB.⁵ Varje individ får sin kommuns värden på kommunvariablerna tillförd till sina förutsättningar. De värden som antas är hämtade från tidpunkten för inskrivning på

³ Uppgifter om kommunernas arbetsmarknadsstruktur fanns vid tidpunkten för inhämtandet av statistik för åren 2008-2011. Eftersom kommundata kopplas på med ett års fördröjning innebär det att nyanlända åren 2007-2010 passar som målgrupp.

⁴ Etableringsreformen trädde i kraft i december 2010.

⁵ SCB – AKU och RAMS.

Arbetsförmedlingen, men med ett års fördröjning eftersom det stora flertalet behöver en viss tid för att etablera sig på arbetsmarknaden eller att antas till en utbildning. Det innebär att en individ som till exempel skrev in sig på Arbetsförmedlingen i Gävle år 2008 blir förknippad med Gävle kommuns arbetslöshet, utbildningsnivå och så vidare för år 2009.

Beroende variabler – lyckad etablering

Två varianter av positivt utfall för etablering används i undersökningen:

- Individen har skrivits ut från Arbetsförmedlingen för arbete.⁶
- Individen har skrivits ut från Arbetsförmedlingen för arbete eller reguljär utbildning.⁷

Subventionerade arbeten, tillfälliga arbeten och timanställningar ingår inte i den definition av etablering som här används. Ett positivt utfall kan inträffa när som helst från att en individ först skrev in sig fram till årsskiftet 2012/2013.

Ett återkommande problem vid den här typen av undersökningar är att en ganska stor andel av Arbetsförmedlingens sökande avaktualiseras av okänd anledning. En del av dessa kan i själva verket ha fått ett arbete men inte anmält det till Arbetsförmedlingen. I populationen för Riksrevisionens undersökning är andelen som avaktualiserats av okänd orsak 20 procent, vilket är i linje med vad som enligt Arbetsförmedlingen brukar gälla för arbetssökande generellt. Arbetsförmedlingens uppföljning visar även att vissa grupper är överrepresenterade bland dessa. Det gäller ungdomar, män, utomnordiskt födda, personer med lägre utbildningsnivå samt boende i storstadslän.⁸ Detta gör att det positiva utfallet sannolikt underskattas i Riksrevisionens undersökning, och i ännu större utsträckning för unga nyanlända män. Enligt beräkningar från Arbetsförmedlingen kan omkring 39 procent av de som avaktualiserats av okänd anledning i själva verket ha fått ett arbete.⁹

Oberoende variabler – faktorer som antas påverka sannolikheten för etablering

Variabler på individnivå

Tabell 1.

Variabel	Kommentar	Källa
År för uppehållstillstånd	2007 – 2010	Arbetsförmedlingen

⁶ avaktualiseringsorsak 1,2,3,4

⁷ avaktualiseringsorsak 1,2,3,4,7

⁸ Arbetsförmedlingen, Working Paper 2010:01, *Arbetssökande som lämnar Arbetsförmedlingen av okänd orsak*, s. 4-5.

⁹ Arbetsförmedlingen, Working Paper 2010:01, *Arbetssökande som lämnar Arbetsförmedlingen av okänd orsak*, s. 35.

(kontrollvariabel)		
Tid innan inskrivning (kontrollvariabel)	Dagar mellan uppehållstillstånd och inskrivning på Arbetsförmedlingen	Arbetsförmedlingen
Kön	Kvinna, med man som jämförelsegrupp	Arbetsförmedlingen
Ålder	18 – 65 år	Arbetsförmedlingen
Ålder ²	Används för att fånga icke linjära samband	Arbetsförmedlingen
Utbildning	Fyra kategorier: < 9-årig grundskola, 9-10-årig grundskola, gymnasial utbildning, eftergymnasial utbildning	Arbetsförmedlingen
Arbetshandikapp	Två kategorier: förekomst eller ej förekomst enligt Arbetsförmedlingens klassningskoder	Arbetsförmedlingen
Födelseregion	Sju kategorier: EU-15 + Norden, Övriga Europa, Afrika, Asien, Sydamerika, Nordamerika, Övriga	Arbetsförmedlingen

Variabler på kommunnivå

Tabell 2.

Variabel	Kommentar	Källa
Arbetslöshet	I procent	SCB
Befolkningsmängd	Fyra kategorier: 0 - 10 000, 10 000 - 50 000, 50 000 - 250 000, 250 000+	SCB
Hög andel utrikesfödda i befolkningen	Hög andel innebär de kommuner med högst värde utifrån avgränsningen 25 procent av den totala populationen av nyanlända som ingår i undersökningen. Jämförelsen sker med kommunerna med lägst värde utifrån motsvarande avgränsning (25 procent av den totala populationen).	SCB

Hög andel invandringar per år i förhållande till befolkningsmängd	Samma som ovan	SCB
Hög andel med minst gymnasial utbildning	Samma som ovan	SCB
Hög andel med eftergymnasial utbildning	Samma som ovan	SCB
Hög andel som arbetar inom tillverkning	Samma som ovan	SCB
Hög andel som arbetar inom handel	Samma som ovan	SCB
Hög andel som arbetar inom transport	Samma som ovan	SCB
Hög andel som arbetar inom hotell och restaurang	Samma som ovan	SCB

Metod för regressionsanalys

De olika förutsättningsvariablernas påverkan på utfallet testas med en probitmodell. Probitmodellen används då den beroende variabeln är binär (att ha fått arbete/utbildning respektive att inte ha fått det). Den definieras som:

$$\Pr(Y=1|X)=\Phi(X'\beta)$$

Y är den beroende variabeln. \Pr betecknar sannolikheten och Φ är den kumulativa fördelningsfunktionen för normalfördelningen. X är en vektor av oberoende variabler som antas påverka utfallet för Y . Parametrarna β skattas genom s.k. maximum likelihood-estimation.

De redovisade skattningarna i tabell 6 nedan är marginaleffekter. Marginaleffekter mäter hur en specifik egenskap påverkar sannolikheten att övergå från arbetslöshet till någon av de två definitionerna av positivt utfall som används. Marginaleffekterna anger påverkan i procent. Exempelvis ska en marginaleffekt på 11,0 tolkas som att om den oberoende variabeln stiger med en enhet så ökar sannolikheten för ett positivt utfall med 11 procent. När kategoriserade variabler används innebär ett värde på 11,0 en ökad sannolikhet med 11 procent i förhållande till en referenskategori som anges i tabellen.

Resultat

Tabell 6. Marginaleffekter uttryckt i procent. Påverkan på sannolikheten för arbete respektive arbete eller utbildning (utifrån variabler som bygger på individ- och kommundata).

Individnivå ¹⁰	Arbete ¹¹	Arbete eller utbildning ¹²
Kvinna (jämförs med man)	-11,9*	-4,10*
Ålder (per år)	1,59*	-0,96*
Ålder i kvadrat ¹³	-0,03*	0,002
Utbildning (jämförs med < 9 års grundskola)		
9 – 10 års grundskola	5,31*	8,42*
Gymnasial utbildning	6,70*	12,0*
Eftergymnasial utbildning	7,47*	15,8*
Arbetshandikapp (jämförs med övriga)	-14,5*	-27,8*
Ursprungsregion ¹⁴ (jämförs med Asien)		
Europa utom EU-15 och Norden	13,8*	5,57*
Afrika	-3,72*	-1,22*
Nordamerika	14,1*	6,67*
Sydamerika	12,6*	7,40*
Övriga	5,06*	-2,34
Kommunnivå		
Arbetslöshet (per ökad procentenhet)	-1,69*	-0,27
Befolkningsmängd (jämförs med 0 – 10 000)		
10 000 – 50 000	7,42*	3,98*
50 000 – 250 000	4,12*	3,03*
250 000+	5,60*	-0,80
Hög andel utrikes födda	3,33*	-3,85*
Hög andel invandringar per år	0,03	-2,15*
Hög andel med minst gymnasial utbildning	-2,69*	-2,79*
Hög andel med eftergymnasial utbildning	0,66	10,3*
Hög andel inom bransch: tillverkning	-9,01*	-9,06*
Hög andel inom bransch: handel	1,45*	-2,56*
Hög andel inom bransch: transport	4,10*	7,14*
Hög andel inom bransch: hotell/restaurang	3,46*	-6,26*

Anmärkning: En asterisk (*) innebär att värdet är statistiskt signifikant på 5-procentsnivån.

Hög andel innebär de kommuner med högst värde utifrån avgränsningen 25 procent av den totala populationen av nyanlända som ingår i undersökningen. Jämförelsen sker med kommunerna med lägst värde utifrån motsvarande avgränsning (25 procent av den totala populationen).

Hög andel invandringar per år definieras utifrån antal invandringar i förhållande till befolkningsmängd.

¹⁰ År för uppehållstillstånd (2007 – 2010) samt dagar mellan uppehållstillstånd och inskrivning på Arbetsförmedlingen har använts som kontrollvariabler och redovisas inte i tabellen.

¹¹ Pseudo-R2 = 0.0924.

¹² Pseudo-R2 = 0.0549.

¹³ Ålder i kvadrat används för att fånga upp att sambandet mellan ålder och arbete inte är linjärt. Sannolikheten ökar med varje år men i avtagande takt, och vid högre ålder blir sambandet i stället negativt.

¹⁴ Ett litet antal individer har EU-15 och Norden som ursprungsregion utan att vara EU-medborgare och ingår därmed i undersökningens population. Marginaleffekten för denna grupp redovisas inte.